

Vigyázz!

Időpont: Vízkereszt utáni utolsó vasárnap – 1964. január 19.

Alapige: Jn 12,37-43

„És noha ő ennyi jelt tett vala előttük, mégsem hívének ő benne: hogy beteljesedjék az Éσαιás próféta beszéde, a melyet monda: Uram, ki hitt a mi tanításunknak? És az Úr karja kinek jelentetett meg? Azért nem hihetnek vala, mert ismét monda Éσαιás: Megvakította az ő szemeiket, és megkeményítette az ő szívöket; hogy szemeikkel ne lássanak, és szívökkel ne értsenek, és meg ne térjenek, és meg ne gyógyítsam őket. Ezeket mondá Éσαιás, a mikor látá az ő dicsőségét; és beszéle ő felőle. Mindazáltal a főemberek közül is sokan hívének ő benne; de a farizeusok miatt nem vallák be, hogy ki ne rekesztessenek a gyülekezetből: mert inkább szerették az emberek dicséretét, mintsem az Istennek dicséretét.”

Téli időben a rádió reggeli hírei után sokszor hallhatjuk a figyelmeztetést: Járművezetők, gyalogosok, vigyázat, síkos az út!

Ez az ige is, amit az egyház a mai vasárnapra kirendelt, egy ilyen nagy felszólítás. Akármilyen nagy a rádió nyilvánossága, ez a felszólítás még több embernek szól, függetlenül attól, hogy hallja-e, vagy nem hallja, megszívleli-e, vagy nem szívleli: Vigyázat, síkos az út! Van egy énekünk is, amely erről szól: „Lelkem, vigyázz serényen, buzgón fohászkodjál, hogy a síkos ösvényen meg ne csuszamodjál!”

Farsang idején ez az ige, mely az egyház rendelése alapján szól hozzánk, lelki vonatkozásban akar figyelmeztetni arra, hogy: Vigyázat, síkos az út! Aki nem vigyáz, pórul járhat, lábát törheti, vagy más szerencsétlenség érheti, de aki ennek az igének figyelmeztetésére nem vigyáz, azt még nagyobb veszedelem éri, mert „mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de az ő lelkében kárt vall” (Mt 16,26)?!

Mire kell vigyáznunk?

Ez az ige először is azt köti lelkünkre:

1. Vigyázz, mert a kegyelem ideje lejár!

Aki közelebbről ismeri János evangéliumát, az tudja, hogy János apostol rövidre fogja Jézus nyilvános működésének leírását, de annál részletesebben tárgyalja élete utolsó idejét. János 13. fejezetében kezdődik az utolsó hét eseményeinek leírása. Ezzel szinte lezárja Jézus nyilvános működését. Nem természetes dolog ez emberileg sem, hiszen Jézus ebben az időben még nem volt több, mint harminchárom éves. Ki gondolt volna arra, hogy egy harminchárom éves fiatalember életének és szolgálatának az utolsó napjait éli? Inkább az lett volna természetes, ha Jézus is így gondolkodott volna: előttem a jövő, előttem a pálya, s ha a hallgatósága is így gondolkodott volna akkor, mikor Jézus igehirdetésének sürgetését hallotta: Nem kell sietni, ráérünk még! Mire való ez a nagy nyugtalanság, nem sietős a dolog! Hiszen én élek, és Jézus is él, munkálkodik, hogyne kellene hát a dolgot jobban meggondolni?

Pedig mi nem tudhatjuk, mikor jár le a kegyelmi idő, mikor szünteti be Jézus tanításait, csodatételeit, bizonyágtételeit és gyógyításait. Ez az emberi élet legnagyobb kiszámíthatatlansága. Kiszámíthatatlan, hogy meddig élek. Senkinek sincs homlokára írva, hogy mennyi évet ér meg. Nem tudhatjuk még azt sem, hogy megérjük-e a mai estét, s átmegyünk-e majd a következő évbe, vagy hogy szeretteinket mikor kell koporsóba fektetni. Ennél azonban még kevésbé tudhatjuk, hogy mikor jár le Istennel való életünk, az örök életünk lehetősége egyszer s mindenkorra, mert a kegyelem ideje addig tart, amíg megtérhetünk.

Jézus hallgatósága nem gondolt arra, hogy a kegyelem ideje lejárhat. Vajon mi gondolunk-e erre? Hogy nem mindig mehetek majd templomba, mikor én szeretnék. Nem mindig nyúlhatok Isten ígéje után, hogy táplálkozzam belőle, mert lehet, hogy az éhség ott van szívemben az ige után, de nincs mód rá, hogy Bibliához jussak. Elvétetik tőlem az ige, lejár a kegyelem ideje. Ezért nem lehet halogatni a megtérést, mert mi időbizonytalanságban szenvedünk. Csak a ma a mienk, a holnap felett már nem rendelkezünk, az nincs hatalmunkban.

A mai napra kirendelt igeszakasz előtti utolsó mondat így hangzik: „Ezeket mondá Jézus, és elmenvén, elrejtőzködék előlük.” Ez törtéNIK, mikor lejár a kegyelem ideje. Elmegy tőlünk Jézus, mert neki is útja van, mint nekünk is, de ezek az utak nem mindig találkoznak. Vannak áldott pillanatok, mikor a mi utunk meg Krisztus útja keresztezi egymást, találkozik egymással, és van úgy is, mikor távolodik egymástól a két út, és talán soha többé nem lesz találkozás. És ha nem is megy el, ha itt marad is, sokszor elrejtőzködik előlünk. És ebben nem az az igazán megdöbbenő, hogy Jézus eltűnik látóhatárunkról, mert vannak esetek a Bibliában, amikor Jézus úgy menekül meg ellenségeitől, hogy egyszerűen eltávozik úgy, hogy észre sem veszik – de az a legborzasztóbb, mikor Jézus ott van, és én nem látom, mert „megvakultam” arra, hogy lássam, vagy Jézus „elrejtőzködött” előlem, s így dacára annak, hogy ott van, nem tudok róla tudomást szerezni.

Ez igének első figyelmeztetése: Jézusnak joga van arra a magatartásra, hogy egyszer lezárja a kegyelem idejét, mert ő mindent elkövetett azért, hogy az ember a kegyelemre rátaláljon, és a kegyelem rátaláljon az emberre. Senki a világon, aki elkárhozott, vagy el fog kárhozni, Jézusnak nem tehet szemrehányást azért, mert ő nem kereste őt, vagy nem állította meg élete útján, nem figyelmeztette veszedelemre, mikor a szakadék szélén járt.

Mikor a nagy menyegzőről szóló példázatot mondotta Jézus, ott is volt valaki, akinek nem volt menyegzői ruhája. Ez az ember Jézus számon kérő szavára egy szó mentséget sem tudott szólni. Hallgatott. Milyen bőbeszédű lehetett, mikor a szolgák a palota kapujában megállították azzal, hogy ilyen ruhában nem lehet bemenni, fel kell venni a király által ajándékozott ruhát! Mikor azt mondták, vedd le a magad ruháját, ebben nem jelenthetsz meg a király előtt! Hogy tudott akkor debachálni a rendelkezés ellen! De mikor Isten számon kérte őt, akkor csak hallgatni tudott.

Vedd hát tudomásul: Jézusnak joga van erre a kemény magatartásra! Joga van azért, mert az ember magatartása Jézusnak fájdalmat okoz. A felolvasott szakasz egy élet eredménytelenségéről szól: Ki hitt a mi beszédünknek?! Akik hittek a főpapok közül, azok sem merték megvallani, hanem gyáván meghunyászkodtak, ahelyett, hogy bátran bizonyosságot tettek volna. Ésaiás írja le ezt a szomorú mondatot, de az Úr beszél az ő ajkán keresztül: Ki hitt a mi tanításunknak? Én az utolsó órákat élem, és mindent megtettem azért, hogy az emberek rátaláljanak a kegyelemre! Éjjel-nappal hirdetem az ígét, emberek hallották, nyomorékok meggyógyultak, vakok látnak, bénák járnak, hát mit csináljak még? Eredmény semmi!

Hát ez az, ami olyan súlyossá és keménnyé teszi Jézus beszédét utolsó nyilvános működése alkalmával. Vigyázz, vigyázz ember! Lejár a kegyelmi idő, amit az Úr elénk szabott! Nincs olyan ember, akinek ne volna kegyelmi ideje, de nincs olyan ember sem, aki kegyelmi idejének hosszúságát maga szabhatná meg. Ma még szabad, ma még lehet, de holnap már nem biztos, hogy lehet. A holnap nincs hatalmadban sem neked, sem nekem!

A másik figyelmeztetése az igének így fogalmazható meg:

2. Vigyázz, mert egy a szükséges dolog!

Jézus hallgatósága nem törődik Jézus munkájának gyümölcsével. Úgy gondolkozik: ezt a dolgot még meg kell gondolni, ebben még nem kell dönteni – és nem látják a jelentőségét annak a munkának, amit Jézus életében és lelkében el akar végezni. Úgy látják, hogy a földi dolgok fontosabbak vagy legalábbis időszerűbbek, mint a Jézus által hirdetett dolgok. Hallgatósága azért nem törődik a bizonyosságtétellel, mert közönyös iránta. Úgy gondolják, hogy Jézus tanítása legfeljebb fűszerezése az életnek, de nem döntő jelentőségű kérdése a léleknek. Csodáit értékelték, tolongtak hozzá ilyenkor, a gyógyíthatatlan esetek jöttek egymás után elő azért, hogy Jézus gyógyítsa meg őket. Tanításaiban is gyönyörködtek, azt mondták, hogy ilyen hatalmasan még senki sem prédikált – de azután nem történt semmi! Követni nem követték. Akik követték is, csak ideig-óráig követték. A kereszten egy pár asszonyt és egy férfit kivéve magára maradt az, akinek életében ezek hallgatták prédikációját.

Hány ember van ma is, aki úgy gondolja, hogy ezen a világon a legelhanyagolhatóbb Jézus és az ő tanítása. Minden más előbbre való: az egészség, étel, ital, ruha, a fizetés – mondjuk talán így: a munka – előbbre való, mint Jézus. Ő az utolsó. Jézus pedig azt mondja: én vagyok az egyetlen szükséges dolog!

Itt csupa olyan emberről van szó az igében, akik ezt nem látják, vagy csak egy ideig látták. Nyilvánvaló, hogy ezeknek életében is elkövetkezett az idő, amikor meg kellett látniok, hogy életük legnagyobb ostobasága és gyalázata az, hogy az egy szükséges dologra nem ismertek rá. Itt járt köztük Jézus, alkalmuk volt látni, hallgatni, csodáit élvezni vagy orvosi működése következtében meggyógyulni, minden itt történt szemük előtt, és minden mással törődtek, csak vele nem. A közönyös emberek mérhetetlen áradata veszi körül Jézust nemcsak régen, hanem most is. Pedig hidd el, testvérem, hogy te is és én is, mindnyájan rá kell, hogy jöjjünk arra, hogy egy a szükséges, és ez Jézus Krisztus!

Ismered Lk 16-ból a gazdag és Lázár történetét. A gazdagnak mindene megvolt, amit szíve, szája kívánt. Mindenki irigyelhetette őt. Mindennap dúsan megrakott asztal mellett ült vendégeivel, úgy élt, mintha soha nem kellett volna meghalnia. Nem is az volt a tragédiája, hogy meg kellett halnia, hanem az, hogy az egy szükséges dologra nem gondolt idejében. Mikor becsukódott szeme a földi gyönyörök látására, akkor nyílt meg szeme annak meglátására, hogy életében ott követte el a legnagyobb hibát, hogy nem törődött az örökkévalósággal. Nézd, hogyan könyörög a kárhozatból: Atyám, Ábrahám! Legalább küldd el Lázárt a hozzátartozóimhoz, hogy megüzenhessem testvéreimnek a pokolból, hogy térjenek meg, és vigyázzanak, hogy ide a gyötrelem helyére ne jussanak! Én itt már látom, hogy egy a szükséges dolog, csak én elkéstem vele és róla.

Nem ez az egyetlen hely a Bibliában, amely nagyon kemény és határozott üzenetet mond minden közönyös ember számára. Egy másik gazdag emberről is szól Lukács evangéliuma, akinek élete nem kifogásolható annyira, mint az előbbi gazdagé. Ez az ember a földművelés területén jó szakember, virágzó gazdasága van, raktárait, magtárait akarja bővíteni, mert munkája és bölcsessége révén nagy aratási eredményt tud felmutatni. Mindez dicséretes dolog, csak az a baj, hogy mindennel törődik, csak a lelkével nem! Mindenre van kedve, ideje, energiája, csak lelkével nem törődik. Nem érdekli a lélek kérdése. És jön a kemény szó Jézus ajkán: Te bolond! Még ez éjjel számon kéri tőled a lelkedet, és akkor mindaz, amiért életedet feláldoztad, amiért verítékeztél, koplaltál, halálra dolgoztad magadat, kiéi lesznek? Látod, nem volt jó a mértéked! Arra fordítottál több időt, amire kevesebb is elég lett volna, és nem fordítottál semmi időt, fáradságot, erőt arra, ami az örökkévalóság kérdése. Vigyázz! Mert ha az egy szükséges dolgot elveszted, akkor mindent elvesztettél!

3. Vigyázz, mert a gyáváknak nincs helyük Isten országában!

Az ige e harmadik üzenete a 42–43. versben van. „Mindazáltal a főemberek közül is sokan hívének ő benne; de a farizeusok miatt nem vallák be, hogy ki ne rekesztessenek a gyülekezetből: mert inkább szerették az emberek dicséretét, mintsem az Istennek dicséretét.” Mintha ez a két vers kilógna ez igazságszóból. Főemberekről van szó, akik hittek Jézusban. Jézus az embereket nem külsőség alapján értékelte. Előtte a főember és az egyszerű rabszolga ugyanannak az emberi méltóságnak a képviselője volt, de azért mégiscsak azt kell mondani, hogy a főembereknek nyitottabb volt a szemük, tágasabb a látásuk, nagyobb a lelki műveltségük, mert ők nem világi, hanem egyházi dolgokban voltak főemberek azok között, akik hittek Jézusban. Egy hatalmas tábor verődött össze, akik hittek Jézusban éppen a főemberekből, csak nem merték ezt megmutatni. Ott voltak, mikor prédikált, de ki tudja, hol rejtőztek a prédikáció alatt! Talán egy eperfa lombjai alatt, mint Zákheus, vagy csak éjjel mertek odamenni, mint Nikodémus, mikor senki sem látta, és senki nem mondhatta, hogy „te is az ő tanítványai közül való vagy”! Szegény gyáva emberek! Megoldották életük legnagyobb kérdését, megtalálták a Messiást, csak nem mertek róla beszélni. Gyávák voltak.

Emberileg van rá magyarázat: a vak meggyógyításánál is az történt – írja János –, hogy a vakot a tanács elé cipelik, és ott faggatják: Miképp gyógyultál meg? Ki volt, aki meggyógyított? És mikor őszintén meg akarja mondani, hogy Jézus gyógyította meg – nem tudom ki, csak azt tudom: vak voltam, s most látok –, el akarják némítani. Kirekesztik a gyülekezetből. Akkoriban ez volt a legnagyobb büntetés. Mindez a főemberek előtt játszódott le, de nem mertek szólni semmit Jézus érdekében, mert féltek, hogy ők is átok alá kerülnek, mint a meggyógyított vak. Úgy gondolkodtak: okosan kell viselkedni, nem kell plakátra ragasztani azt, hogy hiszünk Jézusban! Gyávák voltak. Poltron emberek. Nem tudták, hogy egyszer megírja János apostol a Jelenések könyvében azt, hogy a gyáváknak helye a kénköves tüzes tóban lesz. Azok lesznek az elsők, akik oda bevettetnek. Nem a gyilkosok és a háborús uszítók és nem a paráznák és rablók, ezeknek sorsa is a kénköves tüzes tó, de a listavezetők a gyávák lesznek (Jel 21,3).

Nem kell erről neked sem sokat beszélni, elég, ha csak annyit mondom, neked is szól a figyelmeztetés: vigyázz, mert a gyáváknak nincsen helyük az Isten országában!

Az utolsó vigyázásra intő szó ebben az igében pedig az:

4. Vigyázz, mert egyszer nem lehet többé megtérni!

Milyen emberekről van itt szó? Jézus harsonával kiáltja a világba: Térjete meg, mert elközelített az Isten országa! Jézus nem tesz különbséget emberek között: te térj meg, neked nem kell megtérned! Itt arról beszél, hogy vannak, akiknek csak ezt lehet már mondani: ne térjete meg! (40. v.) Nagy fájdalom tölti el a szívét, mikor kénytelen hirdetni: Nem térhettek többé meg! Megkeményedtek... Ezt olvassuk: „És noha ő ennyi jelt tett vala előttük, mégsem hívének ő benne: hogy beteljesedjék az Ésaiás próféta

beszéde, a melyet monda: Uram, ki hitt a mi tanításunknak? És az Úr karja kinek jelentetett meg? Azért nem hihetnek vala, mert ismét monda Ésaiás: Megvakította az ő szemeiket, és megkeményítette az ő szívöket; hogy szemeikkel ne lássanak, és szívökkel ne értsenek, és meg ne térjenek, és meg ne gyógyítsam őket.” (37–40. v.)

Figyeld meg, itt nem megkeményedésről van szó, itt megkeményítésről. Mind a kettő igaz, de ez a második több, mint az első, mert a megkeményedés természetes folyamat. Egy olyan ösvény, amelyet sokan taposnak, megkeményedik, egy olyan szív, amely tudatosan vagy következetesen elzárkózik Isten elől, megkeményedik és megvakul Isten számára. Itt azonban arról van szó, hogy ez nem természetes folyamat az Isten elől elzárkózó ember életében, hanem ez Isten aktusa. Isten keményíti meg ezeknek az embereknek szívét, vakítja meg szemét és süketíti meg fülét. Ez a büntetése az Isten világossága elől való állhatatos elzárkózásnak.

Először nem akartak hinni, azután nem tudtak már hinni. Hogy hogyan ment át egyik állapotból a másikba az ember, ki tudná ezt már lélektanilag megfejteti és megmagyarázni! Maguk sem vették észre, és megvakultak, hogy egyre messzebről hallják az igét, s egyszer már nem is hallják. Szól az ige, de nem értik, nem tudják appercipiálni. Elvételtek tőlük az ige.

Lehet, hogy azt gondolod: nagyon kemény beszéd ez! Hadd mondjam meg: ezt nem én találtam ki, ez nem teológiai eszmefuttatás, ez ige, maga Jézus mondta. Ennek az igének az a súlya és jelentősége, hogy Jézus ezt nem általánosságban mondta: emberek, vigyázzatok, nagy veszedelmek várnak rátok az élet síkos országútján, hanem személyes üzenetként mondta, és az egyes embert fenyegető veszedelmet akarja elhárítani az ember életéből. Ezért hát mindazt, amit mondtam, ebben az egy mondatban szeretném összefoglalni: Testvér, vigyázz! Keresd az Urat, amíg megtalálható, mert nem mindig található meg! Ámen.